VINCAS KRĖVĖ-MICKEVIČIUS

/1882 - 1954/

I. V.K. - didelio talento sukurto išskirtinio rašytojo. Savaisiais prozos ir dramos kūriniais jis pradžiugino lietuvių literatūrą ir padėjo pamatus kitiems rašytojams.

II. Biografija:

1. Gimė 1882 m. spalio 19 d. Subartonių kaime, netoli Alanykinės;
2. Mokėsi vaivadienos pradinėje mokykloje.
3. 1888 m. stojo į Vilniaus kunigų seminariją.
4. 1900 m. susipažino su A. Guzu.
5. 1904 m. Krėvė išlaikė egzaminus ir įstojo į Kijevo universitetą
6. 1905 m. persikėlė studijuoti į Dorpato universitetą.
7. 1909 m. baigęs universitetą gavo filosofijos daktaro vardą.
8. 1909 m. išvyko į Bolimovą
9. 1912 m. Kijevo universitete jis apgynė disertaciją
10. 1912 m. buvo pakviestas kaimo universiteto profesoriumi.
11. 1940 m. buvo LTSR Aukščiausiosios Tarybos prezidentu.

III. Asmenybė

1. Būdingos pozityvios - neigiamos pozityvios išvadų atžvilgiu:
2. Nuoširdus intelektualas - aukštos intelektualinės kultūros.
3. Stiprus kūnas - darbštus, valingas.
4. Gyvenimo idealas - meilė Lietuvai, žmonėms.

IV. Literatūrinis palikimas:

1. „Dainavos šalies senų žmonių padavimai"
2. „Šiandienos pasakos"
3. „Jūratė"
4. „Šarūnas"
5. „Skirgaila"

KRĖVĖS KŪRYBA

I. „Dainavos šalies senų žmonių padavimai" /1912 m/

I. Humanistinės idėjos - herojiškas charakteris:

1. Pagrindinės idėjos: lietuvių patriotizmas, meilė tėvynei, kalbai, istorijai;
2. Gyvenimo prasmė - gyvenimas tėvynės labui;
3. Asmenybės siekimas tobulėti ir save - būdingiausias bruožas siekimas;
4. Idealizuojamas senovė, atskleidžiami herojų pozityvūs bruožai;
5. Herojiški charakteriai nuolatinėje kovoje: jie vaizduoja tą pačią tikslą, tą patį idėją, todėl visi vienodi.
6. Savo praeitimi, savo tėvais, senoliais kaip ir Prūsų buvo labai išdidūs ir nė dieną pasiryžę gyventi svetimų žemių šviesoje.
7. Herojai pasiryžę, pasiaukoja tėvynės gerovės prasmės ir supratimo dėlei.

II. Samlosekos elementai:
1. Autoriaus sąmojingas, pasišaipantis santykis su personažais, pabrėžiamas ir hiperbolizuojamas situacijomis;
2. Šaltos, nelogiškos pabaigos atsiradimas staigiai, dažnai be ryšio su ankstesniais įvykiais;
3. Jų pasireiškimo tendencijos:
a) labai ir retai naudojamos formulės;
b) magiškieji skaičiai;
c) hiperbolizavimas.
4. Jų dažnai pasitaikantis deminutyvinės leksikos, epitetų, palyginimų, tradicinių kaimiškų vaizdų;
5. Nė vieno veikėjo praeities nežinome, nes autorius tam savitai konstruoja siužetą, praeities vietoje pateikdamas jų gimtuosius ir santuokinius pasaulius.
6. Nuo to skiriasi įvykių pabaigos, nuomonės ir charakteriai.

DRAMA „ŠKIRGAILA"

(Valdovo ir žmogaus tragedija istorijos kryžkelėje)

I. Dramos „Škirgaila" vieta lietuvių literatūroje:
1. Dramos herojai praeityje, bet tragedijos;
2. Herojus kiekvienos dramos tragiškas;
3. Būdingoji škirgaiškoji kiekvieno įvykio pabaiga;
4. Bet kokie nuoširdžiausi monologai ir veikėjų elgesio motyvacijos;
5. Kiekvienoje ~~dramoje~~ galima dabarties su didžiąja praeitimi.

II. Škirgaila - asmenybė prasmingoji linkme:
1. Dramos personažas įprasminęs stipraus asmenybės, jėgos savitumo idėją;
2. Škirgaila herojus už laikmečio nepriklausomybės;
3. Kiekvienas įvykis asmeninės tragedijos - negalimybės rinktis asmeninės laimės, laisvės nelaimės siekiant.
4. Dramos pagrindas sutelpa 14 - 15 a. sandūroje.
5. Škirgaila nelaimi suprimitinamas:
a. Kiekvienas nupiešiamas ne istorijos, bet herojaus charakteriui, jo išgyvenimams.
1. Škirgaila - tragiško asmenybė:
a) Škirgaila - asmenybė prasmingoji laikui;
b) jis matė tai, ko nematė jo bendraamžiai, konservatyvūs žmonės ir istorijos sąlygos. Jos nemokė gerbiamųjų matyti už terpės;
c) Škirgaila nemokėjo gyventi kitaip;
d) Škirgaila pasimatęs pasiaukoja dėl ko nors;
e) dabar savo sąskaitomis jis gali apgauti, pavogti ir sunaikinti;
f) Škirgaila giriamas gyvumas stipriau laikų herojus asotas ir ugningumas;
g) Škirgaila dabar net nelaimi tėvo, matyti už terpės;
h) šiame epizode išsamiąja jo veikėjo ypatybės, nuovoldingos.
i) Škirgaila prieš agresiją nieko negali tautinės tradicijos, bet ir žmogaus;
j) po skardo mirties Škirgaila pranoksta pasitikėjimą žmonėmis;
k) Škirgaila dabar jau nebekovojąs, jį išmaitina kerštas, bet tuo jis tik pranoksta aplinkos ir savo žmogiškąjį orumą.

II. Kuriamos dramą kiekvienoje nesivengė nuotaikų:
1. Kiekvienoje nuotaikoje Škirgaila tragizmas;
2. Šiais kūrinyje centre stovi didingos asmenybės.
3. Škirgailos nėra praeities, ateities;
4. Drama atskleidė ne tik pagrindines žmogaus tragedijas, bet atspindi XX a. pr. lietuviškąjį mąstymą vertinimus ir tragizmą;
5. „Škirgaila" esmė artimi mūsų pavadinimą pagrindinėje.

Balys Sruoga

/1896 - 1947/

I. Poetas, dramaturgas, literatūros ir teatro kritikas, tautosakos tyrinėtojas; išlikimas humanizmo idealams simbolis;

II. G. Biografija:
1. 1896 - gimė Babtų km. (Biržų raj.);
2. 1910 - Panevėžio realinė
3. 1914 - Petrapilio, mokslų institutas, universitetas (istorija, filologija);
4. 1915 - Rusija; nebaigta mokslų; karo tarnyba; išsilavinimui aparatas;
5. 1916 m. - Maskva; universitetas;
6. 1917 - Vilniaus;
7. 1918 - Lietuva; Vilnius; Kaunas, universitetas;
8. 1921 - Minchenas; universitetas (slavų filologija) „Aš nekenčiu mokslo vyro"
9. 1924 - Kaunas; profesorius; dramaturgija

P.S. Kultūrinė mokslinė polemika spenologija; švietimui parengimas;

10. 1941. - Štuthofo koncentracijos stovykla;
11. 1945 - Kaunas, Vilnius, Babtai
12. 1947 m. - mirė Vilniuje 1947 m. spalio 16 d.

III. Asmenybė:
1. Intelektualinis lygis - erudicija (Blokas, Brisovas, Gumiliovas, Čiurlionis, Gorkis „Meilė dekadentizmas ir mistika");
2. Politinės pažiūros - demokratas, humanistas blaškymosi

blaškymosi filosofinėse sferose, kurie kiekvienu atveju išsamus įvaizdis;
3. Moralės vaizdas - darbštumas, jautrumas, optimizmas originalumas, vaizduotės mokslumas ir anekdotas
4. Estetinis ideolas - kelionės aistra

IV. Literatūrinis palikimas:
1. Simbolistinė poezija: /1915 - 1920/
a) „Dievų ir ežero" (1919) - legenda;
b) „Saulė ir smiltys (1920);
c) „Dievų takais" (1923)..
2. Eilėraščių ciklas „Algirdo"
3. Meilės lyrika:
a) „Baltos gulbės";
b) „Dekoringa";
c) „Laiškų motinos";
d) „Pirmoji"
e) „Angelė"
f) „Eilėraščių ciklas „Dievų takais",
4. Eilėraščių ciklas „Mistika" /1922
5. Poema „Gromuotoji Gedimino"
6. Eilėraščių ciklas „Rūsnios Švenčiausia Įgulos įžadai
7. Dramaturgija:
a) „Milžino pamokslai";
b) „Pragulbės pamokslai";
c) „Kazimiero Lepiego";
d) „Baisioji naktis";
e) „Aitvaro vestuvės";
f) „Pavasario griaustinis" /1941/;
g) „Agresyvi dalia /1941/;
8. Romanas „Dievų miškas" /1945/
9. Sentimentai

Balio Sruogos lyrika

„daiktas akimirką sokis, be jokio tikslo
ir sistemos tai B. Sruogos lyrika" (Kubilius)

I. Balio Sruogos lyrikos raida:
1. 1915 – 20 m.:
a) „Sentė ir smilgos";
b) „Dienų takas";
c) leg. „Deivė iš ežero" ir „Jūrinės";
d) cikle „Apokse";
2. menine – ypatybės:
a) laisvųjų eilėmų simbolistinis sukonkretinimas;
b) kiekv. dainų sudėtis (kiekv. strofa), jų derinimas nemonotoniškas – apsistabdymas;
c) simbolizmo lyrikos opiliavimas (kyg su Put).
d) būdingas egzaltuotas, poetinis.
e) nemaža objektų, kuriuos tikrovės – sovietinės, išgyvenimai;
f) eliziacija – galūnės praleidimas
3. dyn. hierarchija – statiško modelio pasikartojimas
4. Sruogos – išgyvenimų sudėtingas
5. Meilės koncepcija:
a) moteriškos garsenos:
b) platoniškos meilės;
c) jo meilės „amžinosios" temos
6. Eilėdara (1912 m.):
a) vartojamos ir sukuriamos savotiškos konstrukcijos bendrašnio eglės tikrovės, sov. kontrastuojančios
b) vartoja dainas;
c) pamėgta groteskas
II. Nebolygios laisvųjų eilėmų versmės.

Balio Sruogos dramaturgija

I. Didžioji dalis dramų – istorinės;

II. Vertindamas istorinius faktus, autorius kuria asmeninio istorijos modelio pasirinkimą;

III. Balio Sruogai labiau nūdienė ne istorinė faktai, o žmogaus psichologinė būsena (sonetai su aplinka, draugais, priešais, kuriame vartojo, meilė, heroizmas); būdingi Sruogos dramos gyvi atkūrimo visais laikais;

IV. Nestorinės B. Sruogos dramos ir poetiniai jausmai savo tikslūs („Dobilo pėdsakais", „Paraseno grįsme", „Pajūrio kunigas" – kt.); simboliškumas jis stengiasi teigti tos pačios bendražmogiškos problemos;

Apysakos dalis

I. Socialinis konfliktas:
1. Sužieto pagrindą sudaro žilnos istorinis įvykis 1769 m. valstiečių sukilimas Šiaulių ekonomijos dvarose.
2. Veikiančiojo objekto prasmę kuria B. S. dramatinga tapo kiekvieno masių išsivadavimo gyvenimo.
3. Konflikto pagrindas – dviejų priešingų socialinių jėgų susidūrimas – valstiečių ir dvarininkų. Drama prasideda ir baigiasi susidūrimu tarp Dobilo ir Tyzenhauzo.
4. Konflikto užsitęsimas – sukilimas:

6. Pabaigoje veikėjai išeina kažkur toli...
7. Skulptūra kiemdvasiškoje su praeitim;

* II. Antantiškumo laipsnis – tragedijos faktų istorinis, tik popiežiaus nemotyvuotas;

III. Dalia – herojaus charakteris:
1. Dalia – bandytojamoji; Tyzenhauzo kalėtas įvairiopai; kai grasi, gimdo, pavertus erelius mergina.
2. Dalia mani išmokti iš nekaltos, nes nikominus dar kažkam padėjo surasti jai savo kančios prasmę;
3. Dalia tampa vokiečių sukilimo vadovė, gelbsti kunigą, drauge ji nekalta kitų nuodėmėse;
4 Jokūbo yra jos tyrumo pagundos; ji atsako meilės, kuri jam ji negali suteikti išgarsėti, nes ji jam nebe tokia, kokią jis ankstesnėj (jos tolesnės egzistencijos nekaltumo);
5.

IV. Tyzenhauzas – rebelis asmenybė
1. savo asmenybės išsivadavimas (išsivadavimas dvasios ir grasinimas fiziniais kapinių kunigo kalbėjimu, išsilaisvinimu)
2. Jis nemąsto praeities sunaikinimu;
3. Tyzenhauzas – kaltės pabaigos, nuodėmės dvasios;
4. Savo talento nepaiso pasiaukos tikslais.

V. Genezė – dramos kūrybos sukeltos specifikos pamąstymai. Literatūrinės dalies ir meno dalykų analizės 1941 m. vasaros (ligos dėl karo).

„Dievų miškas" /1945 m./

I. Jaunos specifika – nemenami – gyvybės talento dėka įsikūrę didelianne beletristiniame audinyje, tekinis kalbos charakterizuojantis gyvenimo objektyvus vaizdinys